

Capitolul I. Caracterele juridice ale popririi

Secțiunea 1. Noțiunea și importanța popririi

1. Dreptul de creanță recunoscut în favoarea creditorului printr-un titlu executoriu implică executarea de bunăvoie a debitorului, iar în cazul în care acesta opune rezistență, titlurului său îi este recunoscută facultatea de a solicita executarea silită, declanșându-se în această ipoteză ultima fază a procesului civil, pentru realizarea efectivă a dreptului.

Procedura execuțională având ca scop realizarea dreptului, dar și restabilirea cât mai grabnică a ordinii sociale ce a fost astfel tulburată interesează atât din punct de vedere al interesului particular al celor implicați în raportul juridic, cât și din punct de vedere al interesului public sub aspectul că ordinea juridică este de esența statului de drept.

În acest sens, grija legiuitorului a fost aceea de a reglementa regulile procedurale care să permită forme accesibile și eficiente de realizare a creanței, adaptată cerințelor societății contemporane ce presupune o participare tot mai frecventă a subiecților de drept la viața juridică.

2. Una din formele procedurale folosite tot mai des în stingerea creanțelor ca urmare a avantajelor pe care le oferă este **poprirea**, definită ca o procedură indirectă care dă posibilitatea creditorului să urmărească sume de bani, titluri de valoare sau alte bunuri mobile incorporale ce pot fi urmărite, datorate debitorului de o terță persoană sau pe care acesta le va datora în viitor în baza unor raporturi juridice^[1], precum și bunurile

[1] S. Zilberstein, V.M. Ciobanu, *Tratat de executare silită*, Ed. Lumina Lex, București, 2001, p. 360; I. Leș, *Tratat de procedură civilă*, Ed. All Beck, București, 2001, p. 883; I. Deleanu, *Tratat de procedură civilă*, vol. II, Ed. All Beck, București, 2005, p. 487; Em. Dan, *Codul de procedură civilă adnotat*, ed. a 3-a, Ed. Librăriei Socec&Comp., Societate anonimă, București, 1921, nr. 1, p. 581.

mobile asupra cărora a fost aplicat sechestrul în procedura urmăririi mobiliare în condițiile art. 732 alin. (1) NCPC, deținute de către terț în numele debitorului.

Procedura popririi este una preferabilă nu numai ca urmare a caracterului său accesibil, dar și ca urmare a **avantajelor** pe care le oferă creditorului, întrucât de regulă pe această cale se urmărește salariul sau alte sume periodice asimilate lui, care – spre deosebire de alte valori patrimoniale – nu poate fi sustras de la urmărire, riscul de a nu se realiza creanța fiind mult mai redus.

Riscul creditorului în cadrul acestei proceduri este scăzut, fiindcă prin înființarea popririi terțul poprit are obligația de a indisponibiliza valorile urmăribile pe care le datorează debitorului, sub sancțiunea plății unor amenzi civile sau a răspunderii civile delictuale, ceea ce conferă măsurii și caracterul unui act de conservare, indisponibilizarea împiedicând efectuarea oricărui act de dispoziție.

Un alt avantaj pe care îl oferă poprirea este și acela că îi dă posibilitatea creditorului să urmărească nu numai sumele de bani pe care le datorează terțul poprit debitorului la data înființării popririi, dar și pe acelea pe care le va datora în viitor, asigurându-se executarea creanței pe măsură ce aceste sume vor deveni scadente.

Poprirea având de regulă ca obiect sume de bani, îl pune pe creditor în situația de a aprecia încă de la începutul urmăririi certitudinea satisfacerii creanței, nu precum în cazul urmăririi mobiliare sau imobiliare, ce presupun valorificarea acestor bunuri prin vânzare publică și transformarea în numerar, uneori insuficient pentru plata creanței în mod integral.

Măsura indisponibilizării obiectului popririi este primul efect al înființării acesteia, având o funcție conservatorie, în sensul că terțul poprit este împiedicat să mai facă orice plată cu privire la suma ori titlul de valoare urmărit.

3. Pentru a nu se mai confunda poprirea asigurătoare cu poprirea executorie și în noul Cod de procedură civilă, cele două instituții au reglementări distincte, ținându-se cont de opiniile exprimate în doctrină, de soluțiile jurisprudenței și de dreptul comparat^[1].

[1] *D. Negulescu*, Teoria popririi, 1904, p. 14-15; *C.Gr. Zotta*, Codul de procedură civilă adnotat, vol. II, Tipografia Națională Râmnicu-Sărat,

Sediul popririi executorii se află în Secțiunea a 3-a din Capitolul I privind urmărirea mobilă, Titlul II al Cărtii a V-a – art. 780-793 NCPC.

Poprirea asigurătorie este reglementată în Capitolul II din Titlul IV, Cartea a VI-a a noului Cod de procedură civilă privind măsurile asigurătorii și provizorii cu efectul indisponibilizării sumelor de bani, titlurilor de valoare sau a altor bunuri mobile încorporale datorate debitorului de o terță persoană. Același efect de indisponibilizare îl au sechestrul asigurător și sechestrul aplicat asupra bunurilor mobile în cursul urmării mobiliare în condițiile art. 732 NCPC, singura deosebire fiind aceea că în cazul măsurilor de conservare, nu se impune existența unui titlu executoriu.

Secțiunea a 2-a. Caractererele popririi

4. Abordarea discuțiilor în legătură cu natura juridică a popririi prezintă interes pornind de la primul efect al acesteia, acela de indisponibilizare, identic cu efectul sechestrului având în vedere regimul juridic deosebit ce există între un act de conservare și unul de executare, mai ales în privința capacității civile cerută unei persoane spre a săvârși astfel de acte.

Relativ la caracterul popririi, în doctrina juridică mai veche a fost atribuită acesteia funcția unui act exclusiv de executare, atunci când se înființa în baza unui titlu executoriu, și a unui act de conservare în lipsa unui asemenea titlu sau a unui act cu o natură mixtă, începând printr-un efect conservatoriu și transformându-se apoi într-un act de executare propriu-zisă.

Teza potrivit căreia poprirea este un act exclusiv de executare s-a argumentat pe reglementarea acesteia în capitolul referitor la executarea silită mobilă din Codul de procedură civilă^[1].

D. Negulescu și Gr. Zotta făceau distincție între poprirea înființată în baza unui titlu executoriu în cadrul procedurii de urmărire silită, care debuta prin indisponibilizarea sumelor de

1932, p. 78; Codul judiciar belgian 1967; Codul de procedură francez; Legea nr. 91-650, art. 48-57, art. 1 alin. (2).

[1] D. Chebapci, *Tratat teoretic și practic de procedură civilă*, vol. II, Tipografia Nouă, 1895, p. 262; D. Alexandresco, *Explicațiunea teoretică și practică a dreptului civil român*, vol. IV, Tipografia Națională Iași, 1900, nota 2, p. 53.

bani în mâinile terțului, ca act conservatoriu fiindcă „dacă se urmărește se și conservă în același timp” și poprirea înființată numai pentru conservarea patrimoniului până la obținerea titlului executoriu, caz în care măsura nu îndeplinea decât funcțiile unui act conservatoriu^[1].

5. Opinia majoritară exprimată în legătură cu natura juridică a popririi a fost aceea a atribuirii unui **caracter mixt, de act de conservare și executare**, considerând soluția adoptată ca satisfăcând pe deplin atât cerințele de ordin științific, cât și pe acelea care conferă instituției o configurație proprie față de celelalte forme execuționale.

În sprijinul acestei păreri s-au adus argumente potrivit cărora poprirea debutează ca un act de conservare cu efect de indisponibilizare a valorilor urmărite în mâinile terțului, care nu poate fi urmărit direct de către creditor decât după validarea popririi, când prin transferul judiciar al creanței, acesta de pe urmă va lua locul debitorului urmărit, astfel că hotărârea de validare este primul act de executare care se săvârșește în succesiunea acestei proceduri^[2].

Un alt argument în sprijinul atribuirii unui caracter mixt popririi a fost și acela al unei reglementări comune în Cartea a V-a a Codului de procedură civilă – „Despre executarea silită” din vechiul Cod de procedură civilă.

6. Considerăm că locul reglementării popririi nu putea fi unul hotărâtor în stabilirea naturii juridice a acestei instituții, un criteriu elocvent fiind acela al **funcției procedurale** pe care poprirea o îndeplinește.

Putem spune că poprirea îndeplinește două funcții la fel de importante în procedura executării silite, și anume una de **conservare a creanței**, cu care debutează, constând în blocarea valorilor urmărite în mâinile unei terțe persoane, la rândul său debitoare a debitorului urmărit, și alta **de executare**, ce implică transferul judiciar al creanței urmărite și substituirea terțului debitorului poprit.

[1] *D. Negulescu*, op. cit., p. 14-15; *C.Gr. Zotta*, op. cit., p. 78.

[2] *P. Cuche*, Précis des voies d'exécution, et des procédures de distribution, 5ème ed., Paris, 1943, p. 78; *M. Laborde-Lacoste*, Cours élémentaire de procédure civile et voies d'exécution, 3ème ed., Sirey, Paris, 1956, p. 347; *Em. Dan*, op. cit., p. 582-583.

7. Primul efect al popririi, **de indisponibilizare** a sumelor de bani, titlurilor de valoare sau bunuri mobile corporale sau incorporale urmăribile în mâinile terțului, este unul specific oricărui act de conservare, pentru că are drept scop prevenirea insolvabilității debitorului, însă actul nu se oprește numai la acest efect și instituie în sarcina terțului obligația ca în termen de 5 zile de la comunicarea popririi sau de la scadență să consemneze suma de bani sau să indisponibilizeze bunurile poprite, certificând această operație printr-o dovadă ce se va comunica executorului judecătoresc.

8. Chestiunea ce trebuie lămurită este aceea de a ști dacă poprirea îndeplinește încă de la începutul înființării sale ambele funcții.

Ca orice mijloc procedural de realizare a unui drept pe cale silită, poprirea presupune existența unui **titlu executoriu**, în baza căruia să se poarte executarea silită, primul act de executare fiind cererea de înființare a popririi, după care urmează adresa executorului judecătoresc de indisponibilizare a sumelor datorate de către terț debitorului urmărit.

Neexistând un titlu executoriu opozabil terțului, față de acesta actele la care ne-am referit nu pot constitui acte de executare, chiar dacă prin intermediul lor se instituie în sarcina terțului obligația în sensul de a nu mai face nicio plată cu privire la ceea ce datorează debitorului și de a consemna sumele urmărite la dispoziția executorului judecătoresc sau de a face plata direct creditorului în cazurile prevăzute de art. 786 alin. (1) pct. 2 NCP.

Executarea silită față de terțul poprit începe abia după constatarea refuzului acestuia de a se conforma obligațiilor cuprinse în adresa de înființare a popririi, caz în care creditorul, debitorul ori organul de executare pot sesiza instanța în vederea validării popririi.

Putem spune că, față de terțul poprit, **adresa de înființare a popririi** nu îndeplinește decât funcția procedurală a unui **act de conservare**, ceea ce îl obligă la executarea creanței către creditor, întocmai ca pe un debitor principal, este hotărârea de validare a popririi, motiv pentru care primul act care îndeplinește funcția unui **act de executare** este **cererea de validare**.

Un alt argument în raport de care adresa de înființare a popririi nu reprezintă față de terț decât un act de conservare

este și acela că împotriva acestuia nu poate să formuleze contestație la executare, cale de atac ce are ca obiect numai actele de executare.

Convertirea popririi dintr-un act de conservare într-unul de executare la data cererii de validare a fost susținută și de alți autori^[1], caracterul său alternativ dându-i o configurație aparte în cadrul procedurilor execuționale, însușire ce îi asigură eficiență și rapiditate în realizarea creanței ca obiectiv final.

[1] *E. Garsonnet, Traité théorique et pratique de procédure, vol. III, Paris, 1888, p. 817-818.*

Capitolul al II-lea. Raportul juridic al popririi

Secțiunea 1. Aspecte generale

9. Specificul procedurii popririi este existența mai multor raporturi juridice desfășurate într-o „operațiune juridică triunghiulară”, în sensul că raportului dintre creditor și debitorul poprit se mai adaugă un alt raport juridic între creditor și terțul poprit, urmare a obligației acestuia de pe urmă de a plăti la rândul său debitorului urmărit o sumă de bani sau de a-i preda un titlu de valoare, creanțe pe care creditorul le urmărește în mâinile sale în vederea realizării propriului drept.

Raporturile juridice care se stabilesc între creditor și debitor pe de o parte, precum și între debitor și terțul poprit pe de altă parte sunt raporturi juridice **directe**, ce preced înființarea popririi.

Ambele raporturi juridice sunt unele de creanță, putând să-și aibă regimul într-un contract, în lege precum în cazul obligației de plată a pensiei de întreținere, plata unei creanțe bugetare (amenzi, taxe, impozite) sau într-un fapt juridic.

Cel mai adesea, raportul dintre debitor și terțul poprit se naște dintr-un contract de muncă, salariul fiind un element patrimonial ușor de urmărit de către creditori, ceea ce face din poprire, după cum am observat, un mijloc rapid și eficient de stingere a creanțelor.

Cel de-al treilea raport juridic al popririi se naște între creditor și terțul poprit prin **adresa de înființare a popririi** sau prin **hotărârea de validare** a acesteia, scopul urmărit fiind acela de substituire a debitorului prin transferul judiciar al creanței, ceea ce imprimă legăturii juridice un efect constitutiv în sensul creării unui nou raport de creanță, care spre deosebire de cele ce au precedat înființarea popririi, își are un alt izvor juridic^[1].

[1] I. Leș, Comentariile Codului de procedură civilă, vol. II, Ed. All Beck, București, 2001, p. 388-389; T. Pop, Valorificarea creanțelor prin poprire, Ed. Științifică, București, 1972, p. 21-22.

Conținutul celui de-al treilea raport juridic constă în obligația terțului poprit de a consemna sumele de bani sau, după caz, de a indisponibiliza bunurile mobile incorporale ori de a plăti sumele datorate creditorului, în limita creanței sale.

10. Existența celor trei raporturi juridice este esențială pentru această instituție și prin numărul subiectelor implicate, în doctrină și jurisprudență identificându-se situații când aceeași persoană să întrunească în același timp atât calitatea de creditor, cât și pe aceea de debitor.

Această ipoteză presupune că, în același timp, cel care urmărește creanța întrunește în persoana sa dubla calitate de creditor și debitor.

Înființarea popriii în propriile mâini ale creditorului a fost explicată prin dreptul de gaj general pe care acesta îl are asupra patrimoniului debitorului, de care nu ar putea fi lipsit pentru simplul fapt că la un moment dat un element al acestui gaj s-ar afla în mâinile sale și nu la un terț^[1].

După o altă opinie, înființarea popriii în propriile mâini ale creditorului nu ar fi posibilă în condițiile în care legiuitorul se referă în mod expres la o terță persoană, care la rândul său are calitatea de debitor al debitorului urmărit^[2]. Ceea ce interesează este creanța supusă urmăririi prin procedura popriii, element de gaj general al creditorului urmărit de care nu ar putea fi lipsit indiferent de persoana care l-ar datora.

Este adevărat că legiuitorul se referă în mod expres la situația în care cel obligat la plata creanței urmărite este un terț, însă nu a exclus posibilitatea ca însuși creditorul să îndeplinească în același timp și calitatea de debitor.

Prin indisponibilizarea sumelor datorate în propriile mâini ale creditorului, se urmărește, de regulă, pregătirea stingerii datoriilor reciproce prin compensație^[3].

Fiindcă din diverse motive nu întotdeauna datoriile reciproce se pot stinge prin compensație, în plus de argumentul pregătirii acestei operațiuni juridice aducem și pe acela conform căruia creditorul urmărește să se pună la adăpost de riscul insolva-

[1] *Em. Dan*, op. cit., p. 455; *G. Elie-Auzé*, *De la saisie-arrêt sur soi-même en droit français*, Thèse, Paris, 1927, p. 27.

[2] *J. Vincent, J. Prevault*, *Voies d'exécution*, Dalloz, 1997, p. 145-148; *D. Alexandresco*, *Drept civil*, vol. VI, p. 783.

[3] *J. Vincent, J. Prevault*, op. cit., p. 35.

bilității debitorului său, asigurându-și creanța, fără însă a-și putea procura vreun privilegiu față de ceilalți creditori concursuali.

Secțiunea a 2-a. Creditorul popritor

11. Potrivit art. 780 NCPD, **orice creditor** poate să urmărească pe calea popririi sumele de bani, bunurile mobile corporale sau incorporeale, titlurile de valoare pe care debitorul său le primește de la o terță persoană, fără nicio deosebire după cum acesta este un creditor chirografar, ipotecar sau privilegiat^[1], singura **condiție** fiind aceea a **dovedirii titlului executoriu** în baza căruia pornește executarea silită și cu care de altfel își justifică calitatea procesuală activă în această fază ultimă a procesului civil.

12. În afara condiției dovedirii titlului executoriu, creditorul popritor trebuie să îndeplinească și **condiția pornirii executării silite**, în ipoteza în care capacitatea de exercițiu lipsește ori este restrânsă fiind aplicabile aceleași dispoziții privitoare la reprezentarea sau asistarea acestuia.

S-a susținut că în cazul unei **persoane cu o capacitate de exercițiu restrânsă** nu este suficientă încuviințarea actelor doar în faza de judecată și întregirea capacității civile se impune și în faza executării silite^[2].

Aprecieri, împreună cu acești autori, că și în faza executării silite a creanței există riscul săvârșirii unor acte procedurale păgubitoare pentru persoana cu capacitate de exercițiu restrânsă, astfel că pentru a avea posibilitatea aprecierii caracterului lor, se impune întregirea capacității civile de exercițiu prin asistarea ocrotitorului legal.

13. Calitatea de creditor popritor se poate **transmite** succesorilor în drepturi pe calea succesiunii sau a cesionării creanței unei alte persoane, în condițiile art. 38 NCPD.

În caz de **deces al creditorului**, dreptul său de creanță se transmite către **succesori**, fie ei universali, cu titlu universal

[1] I. Deleanu, op. cit., 2005, p. 486.

[2] S. Zilberstein, V.M. Ciobanu, *Tratat*, 2001, p. 760; Trib. Suprem, dec. plen nr. 13/1957; S. Zilberstein, V.M. Ciobanu, *Drept procesual civil*, *Îndreptar de practică judiciară*, București, 1980, p. 113.

sau legatari particulari, în toate aceste cazuri cei care înfățișează drepturile autorului fiind ținuti a dovedi nu numai titlul executoriu, dar și calitatea de moștenitor.

14. Referitor la drepturile moștenitorilor, s-a exprimat opinia că aceștia nu vor putea solicita înființarea popririi decât **proporțional cu partea ereditară** ce se cuvine fiecăruia dintre ei^[1].

Se ivește astfel situația unui **concurș de urmăriri**, și anume aceea în care mai mulți creditori urmăresc o creanță care s-a divizat între moștenitori, potrivit principiului *Nomina inter heredes ipso iure dividuntur*, beneficiind în realizarea creanței lor de principiul egalității exprimat în art. 2324 NCC, în sensul că bunurile debitorului reprezintă garanția comună a creditorilor săi, iar prețul obținut în urma vânzării acestora se va împărți între creditori proporțional cu valoarea creanței fiecăruia.

Actul de opțiune succesorală a moștenitorului creditor poate să creeze efecte cu privire la stingerea unei datorii avute față de autor, în măsura în care se ajunge ori nu la confuziunea de patrimonii, succesibilul fiind ținut a răspunde pentru datoriile și sarcinile moștenirii numai în limita activului succesiunii, creditorii neavând posibilitatea de a înființa poprirea asupra creanțelor personale ale moștenitorului.

Dimpotrivă, în cazul în care ar avea o creanță contra moștenirii, moștenitorul care a acceptat succesiunea sub beneficiul de inventar are interesul să înființeze poprire, venind astfel în concurs cu ceilalți creditori ai autorului.

În ipoteza acceptării moștenirii pur și simplu, operează confuziunea de patrimonii, moștenitorul fiind ținut să răspundă pentru toate datoriile și sarcinile succesiunii nu numai în limita activului, dar și cu bunurile sale popririi, ipoteză în care nu se mai poate discuta despre o creanță a sa față de succesiune, întrucât prin efectul confuziunii cele două patrimonii s-au stins.

15. Cu privire la **creanța ce face obiectul unui legat cu titlu particular**, s-a exprimat părerea că, deși nu este o creanță lichidă, fiind supusă reducțiunii – întinderea sa depinzând de dispoziția instanței de reducere sau păstrare a liberalității în

[1] I. Manole, Notă la dec. civ. nr. 411/1960 a fostului Tribunal al Capitalei, col. 6, în L.P. nr. 8/1960, p. 121; Em. Dan, op. cit., p. 594-595.